

Thérèse van Lisieux (1873-1897)

1. Een dominee en Thérèse in Bredevoort

Bij toeval ontdekte de protestantse predikant Mariska van Beusichem de autobiografie van de katholieke heilige Thérèse van Lisieux. Zij legt uit waarom dit levensverhaal haar zo raakte.

In de zomer van 2001 was ik met mijn gezin op vakantie in de Achterhoek. Ik wilde graag het plaatsje Bredevoort bezoeken, omdat ik gehoord had dat dit vrijwel geheel uit boekwinkels bestaat. Ik fietste erheen met achterop mijn toen vierjarige jongste zoon.

Passend bij zijn leeftijd vond mijn zoon al die boekwinkels onuitsprekelijk saai. Ik kocht daarom het eerste boek waarvan de titel mij aansprak. Die luidde: Mijn roeping is de liefde. Het boek bleek geschreven door een zekere H. Thérèse van Lisieux, waarvan ik tot dan toe nog nooit had gehoord. Ook kwam het in mijn protestantse hoofd niet op dat die hoofdletter H voor 'heilige' zou staan.

Het boek bleek de geestelijke autobiografie te zijn van de Franse Thérèse Martin (1873-1897). Al lezend gebeurde er van alles met mij. Ik werd niet alleen ontroerd door Thérèse 's verhaal en vermaakt door haar geestige schrijfstijl, ik vond ook begrip voor mijn verlangens en worstelingen. Haar woorden doordrongen mij van Gods onvoorwaardelijke liefde. Bovendien leerde Thérèse mij zo te kijken dat ik die liefde in alles aan het werk kon gaan zien, ook in mijn onmacht, falen en pijn. Hierdoor werd ik getroost en werd mijn verlangen naar God aangewakkerd.

2. Vreugde en lijden

Thérèse Martin werd geboren op 2 januari 1873 in de Normandische stad Alençon, als dochter van Louis Martin en Marie – Azélie Guérin. In Thérèse 's leven zijn mooie maar ook heel pijn-

lijke dingen gebeurd. Toen ze vier jaar was overleed haar moeder, wat zeer zeker een stempel zal hebben gedrukt op haar verdere leven en de beslissingen die zij later zou nemen. En ook later heeft Thérèse van geliefden afscheid moeten nemen. Bovendien heeft Thérèse lang met grote emotionele kwetsbaarheid getobd. Tevens is het gekend dat het kleine meisje een moeder miste, en ze zou als kind eerder moeilijk in de omgang en zelfs een kleine dwingeland geweest zijn. Op haar tiende werd ze ernstig ziek, waarschijnlijk een ernstige vorm van hysterie, op een bepaald ogenblik vreesde men voor haar leven. Dit duurde totdat een Mariabeeld in haar kamer naar haar glimlachte. Thérèse genas volkomen. In die periode ontstond een aandrang, een roeping om religieuze te worden. Maar zij is gaan zien hoe Gods liefde haar in álles naar zich toetrok, zowel in vreugde als in lijden.

3. Kleine Treesje en grote Trees

Ik ben geenszins de enige die door haar boek geraakt is. Thérèse van Lisieux is een van de meest geliefde heiligen ter wereld. Liefkozend wordt zij wel 'kleine Treesje' genoemd, in onderscheid van 'grote Trees', Teresa van Avila, de zestiende-

eeuwse stichteres van de orde van ongeschoeide karmelietessen waartoe Thérèse behoorde.

Maar de aanduiding 'klein' heeft ook te maken met de jonge leeftijd waarop Thérèse stierf en met haar ontdekking van een heel korte, kleine weg naar heiligheid. Thérèse zag in dat zij niet tot grote

daden in staat was, maar zij begreep dat zij om heilig te worden zich alleen maar in haar kleinheid aan Gods liefde hoefde toe te vertrouwen. Met deze kleinheid bedoelde zij haar zwakheid en haar onmacht. Dit neemt allemaal niet weg dat Theresa's verhaal veel kracht en steun geeft aan gelovigen. Ze overtuigt mensen ervan dat ook doodgewone zielen kunnen opstijgen tot de liefde van God. Zo geeft zij door middel van haar levensverhaal en boeken kracht en steun. Velen herkennen ook voor zichzelf een begaanbare weg, als haar geestelijke autobiografie uitkomt. Juist omdat zij geen heroïsch voorbeeld is van een heilige die ons in groot lijden is voorgegaan naar de hemel.

4. Thérèse en haar ouders

Thérèse groeit op in een gezin met vijf meisjes. Moeder Zélie is vier kinderen kwijtgeraakt: door het gebrek aan medische kennis is de kindersterfte een ramp in die tijd. Thérèse wordt geboren als haar moeder 42 is. "Een leeftijd waarop men oma is," schrijft moeder Zélie daarover in een van haar brieven. Vader Louis is dan 50. Armoede kent het gezin niet, wel zijn er materiële zorgen door de ziekten van kinderen. Tevens wil het gezin graag gedegen voorbereidingen treffen voor de toekomst, door een bruidsschat te reserveren - nog niet wetende dat alle dochters uiteindelijk het klooster in zullen treden. Het eerste jaar wordt Thérèse toevertrouwd aan een voedster op het platteland. Haar moeder kan haar geen borstvoeding geven omdat ze borstkanker heeft. Thérèse is verzwakt door een ontsteking van de dunne darm. Na een jaar kan ze haar plek weer innemen in het vrome en christelijke gezin. Als Thérèse vier jaar oud is, sterft haar moeder. Zélie heeft dan al meer dan twaalf jaar een knobbel in haar borst, die langzaam is uitgegroeid tot een pijn-

lijk kankergezwell. Ze gaat nog op bedevaart naar Lourdes om te bidden voor een wonder, maar Zélie zal afscheid moeten nemen van haar man en vijf dochters. Thérèse schrijft hier later over: “Sinds de dood van mijn mama veranderde mijn gelukkige aard helemaal. Ik, die zo levendig en uitbundig was, werd verlegen, zacht en gevoelig op het overdrevene af. Een blik was al voldoende om mijn tranen tevoorschijn te brengen. Ik was pas op mijn gemak als niemand zich met mij bezig hield. Het gezelschap van vreemde mensen kon ik niet verdragen en ik vond mijn vrolijkheid alleen terug in de intimiteit van ons gezin.”

schap van vreemde mensen kon ik niet verdragen en ik vond mijn vrolijkheid alleen terug in de intimiteit van ons gezin.”

Vader Louis Martin is dan 54 jaar oud en blijft alleen achter met vijf minderjarige dochters. Hij heeft zijn leven lang in Alençon gewoond, maar wijkt

uit naar Lisieux omdat de familie van Zélie daar woont. Hier zal Thérèse elf jaar wonen in een woning omgeven door een grote ommuurde tuin. Vader gaat rentenieren, werkt in de tuin, en spendeert zijn tijd met mediteren, bidden en lezen.

5. Droevige jaren in het internaat.

Tot haar achtste gaat Thérèse niet naar school, maar wordt ze onderwezen door haar zusters Marie en Pauline. Daarna gaat ze naar het internaat, waarover ze schrijft: “Ik heb dikwijls horen zeggen dat de jaren in het internaat de beste en prettigste van iemands leven zijn. Maar voor mij was dat niet zo. De vijf jaar die ik daar heb doorgebracht waren de droevigste van mijn

leven.” Alleen ’s avonds als ze terug in huis is, is ze weer uitgelaten van vreugde.

6. Afscheid van haar tweede moeder

Na de dood van haar moeder werpt Thérèse zich in de armen van haar meest geliefde zus Pauline met de woorden: ‘jij moet voortaan mijn mama zijn!’ Maar als Thérèse negen jaar oud is, vertrekt haar ‘tweede moeder’ naar de Karmel van Lisieux. Weer moet Thérèse afscheid nemen van een belangrijk persoon in haar leven.

Dit is het moment dat ze besluit dat ze ook de Karmel in wil gaan. Ze schrijft: “Ik voelde aan dat de Karmel de woestijn was en dat de goede God wilde dat ook ik me daar ging verbergen. Dat gevoel was zo sterk, dat ik daarover niet de minste twijfel had.” Het lijkt erop dat ze haar zus Pauline achterna wilt, om weer bij haar te kunnen zijn. Maar zelf werpt ze deze gedachte tegen: “Ik wilde naar de Karmel niet om Pauline, maar alleen om Jezus.”

7. Psychisch ziek tot aan een openbaring?

Een jaar later - ze is dan tien jaar - krijgt Thérèse een inzinking. Het jaar daarvoor had ze al last van hoofdpijn en andere pijnen. Ook wordt ze door zus Celine “een echte huilebalk” genoemd. Maar nu wordt ze ernstig ziek: hallucinaties, ongecontroleerde bewegingen, zwakte, anorexia. “Een heel ernstige ziekte, waaraan nog nooit zo een jong kind geleden heeft,” is de diagnose van een bevriende dokter.

Wekenlang blijft ze in bed en vreest het gezin voor haar dood. Totdat ze zich op Pinksteren, 13 mei 1883, aangetrokken voelt tot het Mariabeeld dat op een kastje dicht bij haar bed staat.

Als een wonder lijkt ze genezen. Ze deelt: “Ineens leek het of de heilige Maagd zo mooi was, zo mooi als ik nog nooit gezien had. Haar gezicht straalde een onuitsprekelijke goedheid en tederheid uit. Maar wat me tot in het diepst van mijn ziel heeft getroffen, was de verrukkelijke glimlach van de Heilige Maagd. Toen verdwenen al mijn pijnen, twee dikke tranen sprongen me in de ogen en gleden stil langs mijn wangen. Maar het waren tranen van louter vreugde.” Wat is hier werkelijk gebeurd? Daar wordt nog steeds over gespeculeerd door psychiaters. Over de oorzaak van de ziekte is men het meestal wel eens: de schok van het onverwachte vertrek van Pauline is te groot voor Thérèse. Het haalt al het verdriet naar boven dat nog in haar leeft over de dood van moeder Zélie. Thérèse zelf schrijft over deze gebeurtenis dat er in haar een belangrijke geestelijke strijd afspeelde, waarin zij tegelijk de actrice als het slagveld was.

8. Ommekeer tijdens Kerst

De kerstnacht van 1886 noemt Thérèse zelf een van de beslis-sendste gebeurtenissen in haar leven. Niet dat er dan iets spectaculairs gebeurt, maar in haar hoofd gaat er schijnbaar een knop om. Zoals traditioneel gebruik heeft ze die avond haar schoenen onder de schoorsteen gezet, om cadeautjes te ontvangen. Vader verzucht dat hij blij is dat het dit jaar voor het laatst zal zijn, Thérèse is immers al bijna veertien jaar. Het kleine kind vangt de woorden op, moet haar tranen inslikken, maar voelt dan een grote kracht door zich heen stromen. Zelf schrijft ze dat ze die avond is gegroeid, volwassen is geworden, ze heeft de rouw afgelegd en vrede gevonden. Ze beseft kortom dat ze niet eeuwig kind kan blijven en is met dit besef bevrijd

van een machteloosheid. Thérèse beziet deze nacht met een grote spirituele dimensie en beschrijft het in haar levensverhaal als volgt: ‘De nacht waarin Hij zich zwak maakte en wilde lijden voor mij, maakte Hij me sterk en moedig.’

Hier begint, zoals ze het omschrijft: ‘De loop van een reus.’ Het jaar daarna zal ze een grote ontwikkeling doormaken: menselijk, intellectueel, artistiek en geestelijk. Ze zal gaan strijden om zo snel mogelijk de Karmel in te treden. De datum die ze daarvoor vaststelt is Kerstmis 1887. De verjaardag van haar bekeering.

9. Pelgrimstocht naar de paus in 1887

Maar intreden in de Karmel, dat gaat zomaar niet als je slechts veertien jaar oud bent. Toch zet Thérèse alles op alles om het voor elkaar te krijgen. Eerst smeekt ze bij haar oom, dan bij de rector van de Karmel en vervolgens bij de vicaris-generaal van het bisdom. Allemaal tevergeefs.

Uiteindelijk vraagt ze zelfs toestemming aan paus Leo XII, in een bedevaart die al in de planning stond. Ze knielt voor hem neer en vraagt hem of ze de Karmel in mag treden. “Kom, kom, u zult intreden als de goede God het wil!” is zijn antwoord. Ze vindt de tocht een fiasco en is er zeer verdrietig om. Maar Thérèse geeft de moed niet op en blijft brieven schrijven om haar wensen kenbaar te maken. Uiteindelijk stemt de Karmel toe. Drie maanden na kerstmis 1887 mag ze eindelijk intreden.

10. Trouw in de Karmel

Thérèse leeft met twintig zusters samen, uit uiteenlopende klassen. Het geeft soms een lastig palet aan mensen: al die uiteenlopende persoonlijkheden en verschillende sociale klassen

en niveaus van vorming. Zo zit een oude zuster achter haar in de gebedsruimte constant met haar vingernagels over haar kunstgebit te krassen. Het maakt Thérèse bijna gek van irritatie. Toch weet ze zelfs dit ergerlijke geluid ‘als concert aan God aan te bieden.’

Trouw volgt ze de routine van het leven dat bij een klooster hoort, inclusief alle verplichtingen.

Door haar tot leraar uit te roepen heeft de kerk bevestigd dat juist het samengaan van leer en concrete ervaring, waarheid en leven, onderricht en praktijk - een samengaan dat is ontsproten aan haar intens beleefde liefdesrelatie - Thérèse vandaag tot een boeiend voorbeeld maakt voor hen die op zoek zijn naar de authentieke zin van het bestaan.

11. Aantrekkingskracht en missie

In haar even korte als intense leven zal zij niets anders doen dan de intuïties volgen die zij al zeer jong ervaart in haar persoonlijke en huwelijkse verhouding met Christus, haar bijzonder taalgebruik te vertalen in de huidige context.

Uitgaande van de ervaring die zij aanduidt als “de eerste kus van Jezus”, ontdekt Thérèse dat zij wordt bemind en voor altijd deze vreugdevolle relatie wil beleven. Die dag was het geen blik meer, maar een versmelting... Thérèse wilde zich voor altijd met de Goddelijke Kracht verenigen” (*Ms. De afkorting Ms wordt gebruikt om de drie autobiografische handschriften van Thérèse aan te geven*).

Deze liefdevolle aantrekkingskracht is voor Thérèse het begin van alles. Evenals echter waar is dat, wanneer men elkaar liefheeft, men wordt zoals degene die men liefheeft, zo zal zij dag voor dag ervaren dat iemand “die in liefde is ontvlamd, niet

werkeloos kan blijven” (Ms). Zij geeft als volledige bekering haar inzet voor anderen aan, het ogenblik waarop zij de liefde haar hart voelt binnendringen en de behoefte voelt zichzelf te vergeten: “En van toen af was ik gelukkig” (Ms).

Voor Thérèse is liefde voor God liefde voor de mens en voor haar is menswording niet geheel doeltreffend, zolang het geen apostolaat wordt. Juist in haar unieke liefde tot Jezus ligt het geheim van haar missionaire roeping. De unieke liefde brengt een roeping met een sociaal karakter tot stand.

12. In het hart van de Kerk

Voor de tijd waarin zij heeft geleefd, laat de heilige Thérèse van Lisieux een bijzondere onverschrokkenheid zien. Ondanks haar keuze voelt zij in zich ook andere roepingen. “Ik voel de roeping

tot strijder, priester, apostel, leraar, martelaar; kortom, ik voel de behoefte, het verlangen om voor U, Jezus, al de meest heldhaftige werken te verrichten... Ik zou over de aarde willen trekken, uw naam verkondigen (Ms).

Wanneer zij reflecteert over de Eerste Brief aan de Korintiërs vindt zij de oplossing voor haar onrust: “Ik begreep dat alleen de liefde de ledematen van de Kerk deed handelen, dat, als de Liefde zou doven, de Apostelen niet meer het Evangelie zouden verkondigen... Ik begreep dat de Liefde alle roepingen bevat, dat de Liefde alles was, dat zij alle tijden en alle plaatsen omvatte!... Kortom, dat zij Eeuwig is!” (Ms). “Ja, ik

heb mijn plaats in de Kerk gevonden en deze plaats, o mijn God, zijt Gij, die mij deze hebt gegeven: in het Hart van de Kerk, mijn Moeder, zal ik altijd de Liefde zijn!... Zo zal ik alles zijn... zo zal mijn droom worden verwezenlijkt” (Ms).

13. Het symbool van het huwelijk als fundament van een missionaire spiritualiteit

Hoewel Thérèse fysiek nooit de uiteinden der aarde heeft bereikt, is haar spiritualiteit missionair. Een spiritualiteit die is gebaseerd op de uniciteit van de liefde tot de ene en onverdeelde Bruidegom, bemind in het enige bruidsvertrek van de vreugde en van het kruis, kan voldoen aan de vereiste van een inzet die alle energie wijdt, tot aan het offer van het eigen leven, aan de verkondiging van de ene Heer en het ene evangelie dat redt. Het christendom wordt in werkelijkheid meegedeeld, wanneer het nieuwe leven, dat uit de ontmoeting met Christus is voortgekomen, als door besmetting krachtens het getuigenis overgaat van de ene persoon op de andere: evangeliseren betekent leven, geen woorden doorgeven, evangelisatie is een vrucht van heiligheid.

14. De kleine weg

Toch waarschuwt Blommestijn (Titus Brandsma Instituut) dat ‘Thérèse’s kleine weg’ geen sluiproute is voor mensen zonder ruggengraat. “Het is niet de weg van mensen die denken op hun sloffen de hemel binnen te kunnen komen.” ... “De ‘kleine weg’ van Thérèse van Lisieux is van een grote simpelheid, want het is niets meer dan zich laten beminnen zonder enige eigen verdienste, zonder prestatie. De mens die uit het ‘niet’ wordt geschapen, wordt in dit ‘niets’ van zichzelf door God ‘om niet’

bemind. Simpel maar uitermate moeilijk. Deze kleine weg is voor iedereen toegankelijk, maar toch trachten wij allen daaraan te ontsnappen door middel van een of ander 'geestelijk compromis' dat houvast geeft. Iets 'doen' is immers veiliger dan je door God op goed geluk te laten beminnen."

15. Moderne heilige

Het feit dat Thérèse ook nu nog vele mensen aanspreekt, heeft nog een andere reden. Ze is namelijk 'de heilige voor onze tijd', schrijft de Amerikaanse hulpbisschop Patrick Ahern. "

Vooral bekend zijn haar bedenkingen en raadgevingen die vervat zijn in haar " kleine leer over de kleine weg ". Het gaat hierin om een aantal aspecten van deze kleine weg die uitdrukking geven aan de zeer menselijke verwachtingen van de Kleine Thérèse, aan haar verlangens om een echte heilige te zijn, aan haar twijfels, ... Dit maakt haar zo menselijk dichtbij, en toegankelijk voor mensen vandaag, die op zoek zijn naar zingeving, naar God. Want inderdaad, in haar kloosterleven viel zij niet echt op, want ze deed de gewone dingen die elke slotzuster doet en moet doen. Dat alles ondanks haar diepe verlangen om " een grote heilige te worden ". De kleine weg is de weg van een mens die weet lief te hebben, maar die zich tevens weet van de liefde door Jezus. Ze weet vanuit 1 Kor. 12 dat ieder mens een taak te vervullen heeft in het leven en in de Kerk, zoals elk onderdeel van ons lichaam. Maar ze schrijft zelf dat " ze alles tegelijk wil zijn ". In haar genoteerde gebeden staat o.a. " Ondanks mijn geringe kwaliteiten zou ik net als de profeten en leraren apostel willen zijn. Mijn Liefste, ik zou heel de wereld willen bewandelen en overal Uw evangelie brengen, Uw kruis planten. Martelaar wil ik zijn. Ik zou missionaris willen

wezen, niet zo maar voor even, maar de hele tijd, tot aan het einde van de wereld “. Tijdens haar fatale ziekte schreef ze met de nodige zelfspot: “ Ik die martelaar wilde zijn zal gewoon in bed sterven “. Aan een pater Jezuïet vertelde ze ooit van haar verlangen naar heiligheid, en die had haar aspiraties enigszins veroordeeld, afgedaan als opgeblazen, hoogmoedige verlangens. In navolging van St Ignatius van Loyola (die zelf stelde: “ als het op verlangens aankomt, meen ik, dat de grootste heilige mij niet kan overtreffen “) repliceerde ze dat haar verlangens met hoogmoed niets te maken hadden. En nog: “ God heeft mij zelf deze grote verlangens gegeven “. Een andere uitspraak: “ Ik moet me nemen zoals ik ben, met al mijn tekortkomingen en onvolmaaktheden, en zo heilig worden. Er moet dus een kleine weg naar de hemel zijn, recht toe, recht aan, en helemaal nieuw “. Ander citaat: “ Ik was benieuwd wat God met zo’n klein iemand zou doen. Ik zocht verder en vond bij Jesaja 66,13: zoals een moeder haar kind op de arm neemt en troost, zo zal ik u troosten “. God is voor haar als een moeder geworden.

Ze stierf in 1897 op vierentwintigjarige leeftijd, maar als ze even oud was geworden als haar zus Céline, zou ze gestorven zijn in 1963.” Thérèse wist dus goed wat het is om te leven in de moderne wereld met wetenschap, technologie en mensen die niet in God geloven.

Ahern: “Zij leefde toen mannen als Sigmund Freud, Karl Marx, Friedrich Nietzsche en Charles Darwin vorm gaven aan de cultuur van de moderne tijd. De kloostermuren verhinderden niet dat ze deel uitmaakte van die wereld. Op godsdienstig gebied was ze haar tijd ver vooruit.

Deskundigen spreken van de “copernicaanse revolutie” die ze ontketend heeft. Ze was vertrouwd met de stress van onze tijd.

Ze worstelde met een neurose, en in de laatste, wanhopige ogenblikken van een slepende ziekte werd ze bekoord tot zelfmoord. In de donkere nacht van haar ziel keek ze het atheïsme recht in de ogen. Haar scherpzinnig verstand zag de kracht van de atheïstische argumenten in, en omdat ze zich niet in staat voelde om erop te antwoorden, stelde ze er gewoon haar sterke, niet aflatende geloof tegenover.”

16. Thérèse en priesterschap?

Onderzoek onder vrouwen met roeping toont aan dat vrouwen even spiritueel gemotiveerd, emotioneel evenwichtig en competent zijn als mannen. Hoe kan de Kerk dan aan te nemen dat de roeping van een vrouw minder van God komt dan die van een man?

De Heilige Thérèse van Lisieux verlangde ernaar priester te worden. Thérèse staat op de foto achter de tafel als ware het een altaar. Ze houdt een hostie in haar hand alsof ze priester is,

klaar om de Heilige Communie uit te reiken. Op dat moment moet ze zich priester hebben gevoeld. “Als ik priester was, o Jezus, met wat een grote liefde zou ik u aan de mensen schenken!” (Geschiedenis van een ziel, pag. 187).

“Als ik priester was, zou ik U vol liefde in mijn handen dragen, wanneer U op mijn roepen naar beneden kwam vanuit de hemel. Hoe liefdevol zou ik U geven aan de zielen van de mensen. Ik wil de geest van de mens verlichten

zoals de profeten en kerkleraren hebben gedaan. Ik voel me geroepen als Apostel. Ik zou het heerlijk vinden de wereld te bereizen, uw naam bekend te maken en het kruis te planten op heidense bodem.” (p. 95).

Thérèse vroeg tijdens haar laatste ziekte om de kruinschering van de priesters op haar hoofd. “Weet je, God neemt me weg op een leeftijd dat ik nog geen priester had kunnen worden. ... Als ik priester had kunnen worden, zou ik bij de wijdingen van de komende juni gewijd worden. Wat doet God dus? Om mij een teleurstelling te besparen laat hij me ziek worden en wel zo dat ik er niet bij had kunnen zijn, en dat ik zou sterven voordat ik mijn bediening had kunnen uitoefenen” (getuigenis van Sr. Céline, de zus van Thérèse).

Zij gaf haar getuigenis in september 1910 voor een diocesaan tribunaal, samengesteld door de bisschop van Bayeux en Lisieux. Céline verklaarde onder ede: “in 1897, vóór ze werkelijk ziek was, vertelde zuster Thérèse me dat ze dit jaar zou sterven. Dit is de reden die ze mij hier voor gaf in juni. Toe ze zich realiseerde dat ze longtuberculose had, zei ze. Céline, die closer was met Thérèse dan ooit iemand geweest is, vervolgde: “Het offer, niet in staat te kunnen zijn om priester te worden, heeft Thérèse altijd heel diep gevoeld. Gedurende haar ziekte, wanneer we haar haar knipten, vroeg ze haar een tonsuur te scheren, die ze dan heel blij met haar hand betastte. Maar haar spijt daarover uitte zich niet in louter zulke kleinigheden; het werd veroorzaakt door echte liefde voor God, en wekte diepe hoop in haar. De gedachte dat St. Barbara de heilige communie had gebracht naar St. Stanislaus Kostka ontroerde haar. “Waarom moet ik een non zijn en geen engel of een priester?” zei ze “Oh! Welke wonderen zullen we zien in de hemel. Ik heb een gevoel

dat diegenen die verlangen priester te zijn op aarde in staat zullen zijn de eer van het priesterschap te mogen delen in de hemel". Duidelijk wordt hieruit dat Thérèse geen tegenstelling zag tussen vrouw zijn en priester zijn.

17. De nacht van het niets

Negen jaar lang leeft ze in het klooster, zonder op een opzienbarende manier naar buiten te treden. In 1896, het laatste jaar voordat ze zal sterven, verandert haar onwrikbare geloof in God ineens in een moeizaam proces. Angst en eenzaamheid voeren de boventoon. Het is hetzelfde jaar dat er een golf van atheïsme over Frankrijk en een groot deel van Europa rolt. De intimiteit met God die Thérèse altijd heeft gevoeld, is ineens verdwenen. Johannes van het Kruis noemde dit de 'donkere nacht van de ziel' en schreef hierover dat deze fase veel voorkomt bij mensen van grote heiligheid voordat ze het moment van totale hereniging met God bereiken.

"De sluier van het geloof is niet langer een sluier voor mij, maar een muur die oprijst tot de hemelen," schreef Thérèse zelf. Ze werd gegrepen door de gedachte dat er misschien geen hemel bestond. "Ineens worden de mistbanken om mij heen dikker; zij dringen binnen in mijn ziel en omgeven haar zo dicht dat ik onmogelijk nog het zo dierbare beeld van mijn vaderland kan terugvinden, alles is verdwenen! Als ik mijn door die duisternissen vermoeide hart wat rust wil schenken door te denken aan het lichtende land waar ik naar verlang, dan wordt mijn kwelling verdubbeld."

De nacht duurt elf maanden, tot haar dood. "Het belang van deze laatste beproeving kan niet genoeg benadrukt worden. God wiste in haar elk spoor van zelfzucht en trots uit en kneed-

de haar tot een meesterwerk van genade dat uniek te noemen is,” schrijft de Patrick Ahern daarover.

Dit is het moment waarop zij waarlijk karmelietes wordt, schrijft karmeliet en hoogleraar Hein Blommestijn, gezien Karmelieten en Karmelietessen God ontmoeten in het lege midden. Volgens Blommestijn is dit ‘in werkelijkheid de doorbraak van God in haar leven’. “Hierdoor worden alle veilige systemen en bedrieglijke zekerheden omvergeworpen. Zij die tot dan toe brandt van verlangen om ‘heilig’ te worden, weet niet meer of er wel een ‘hemel’ bestaat. Zij die met grote vurigheid bidt voor de ‘bekering’ van ongelovigen en misdadigers, vindt zichzelf plotseling in hun kring gezeten.” ... “Eindelijk heeft ze begrepen dat er in de relatie met God geen zekerheid bestaat! Nooit! Zekerheden zijn iets van de mens en hebben niets met God te maken.” In deze ervaring opent zich ‘de kleine weg’. “Voorbij ieder verlangen naar prestatie en houvast, vertrouwt Thérèse zich blind toe aan de goddelijke barmhartigheid.”

Thérèse zelf vult deze ervaring aan met de woorden: “Net als Magdalena die zich steeds bukte bij het lege graf en daar ten slotte vond wat zij zocht, zo bukte ik mij in de diepten van mijn niets en verhief mij daarmee zo hoog dat ik mijn doel kon bereiken.” ... “wil aan de liefde volledig genoegdoening worden gegeven, dan moet zij zich neerbuigen, dan moet zij zich neerbuigen tot aan het niets, en dan moet zij dat niets omvormen in vuur.”

18. Het donkere gat

Thérèse zag zich op haar lijdensbed niet door engelen omringd, neen, zij staarde geheel onverwacht in een donker gat: al het andere was aan haar blik onttrokken. Ziet u daar dat zwarte gat

(onder de kastanjabomen bij het kerkhof), waar men niets meer kan onderscheiden? In zo'n gat zit ik met lichaam en ziel opgesloten, bekende de 24-jarige. Atheïstische aanvechtingen kwamen als vloedgolven over haar heen en ze kon niet meer de geestelijke kracht opbrengen om er zich tegen te verweren. Door haar lichamelijke zwakte was zij er hopeloos aan overgeleverd. Alles scheen haar volkomen donker toe. Zij bewonderde alleen nog de stoffelijke hemel want de andere sloot zich steeds meer voor haar. Zelfs gedachten aan zelfmoord stegen in deze kinderlijk zuivere ziel op: "O, als u eens wist welke afschuwelijke gedachten mij voortdurend kwellen - het geredeneer van de ergste materialisten dringt zich aan mijn geest op."

Een andere keer zei ze: "De duivel sluipt om mij heen. Ik zie hem niet, maar ik voel hem. Hij pijnigt mij en houdt me

met ijzeren hand vast." Gewoonlijk gaat men aan deze aanvechtingen zwijgend voorbij uit vrees dat zij haar aanzien kunnen schaden. Maar wij moeten deze verschrikkelijke aanvechtingen zien, omdat zij bij het beeld van haar behoren en ons pas goed een ware indruk van haar ongewone persoonlijkheid geven. De kleine Thérèse is niet dat kinderlijke figuurtje dat de propaganda valselyk van haar heen gemaakt. Zij dient veel dieper te worden begrepen en daar hoort ook het verlies van haar

geloof op haar zware sterfbed bij, hoewel zij ondanks alle duisternis nooit is opgehouden met bidden.

Bij deze nauwelijks te verdragen aanvechtingen komt ook nog de lange duur van haar stervensproces. Het was geen kort, hevig verzet dat na enkele minuten voorbij was. Haar zieleduisternis duurde weken en wilde maar niet eindigen.

Ik heb de Moeder Gods met zo'n innigheid aangeroepen, maar er is alleen maar de doodstrijd zonder een spoor van troost. En voegde eraan toe: Als u eens wist wat het betekent om te stikken. Korte tijd later merkte zij tegen de priorin op: "Mijn kelk is tot de rand gevuld." Zij moest hem tot de bodem leegdrinken. Nog de dag voor haar dood huiverde zij voor de doodstrijd terug: "Moeder, is dit doodstrijd?" Ik zal nooit leren sterven. Haar onmenselijke pijnen moest zij volgens het onbegrijpelijke bevel van de priorin zonder morfine doorstaan. Ja werkelijk, Thérèse heeft aan haar eigen lichaam ondervonden wat het betekent om alles te aanvaarden en niets te ontlopen. Op een dergelijke verschrikkelijke manier stierven dus ook heiligen en er is geen overeenkomst met datgene wat daarover in allerlei vrome boeken staat. Zelfs de veelgeprezen standvastigheid helpt dikwijls niet meer als het hele gebouw van de ziel ineens stort. Bij het moeilijke sterfbed van de heiligen begrijpt men iets van hun werkelijkheid, die zo totaal anders is dan men zich voorstelt. Hoe moet men nu dit eindeloze sterven in troosteloze verlatenheid verklaren? Er valt niets te verklaren en het is even zinloos achter dit hele gebeuren naar een verborgen betekenis te zoeken. Men staat voor een muur en kan niet anders dan zwijgen. De aanblik moet worden verdragen; men moet het laatste raadsel in zijn gehele onbegrijpelijkheid overeind laten en het niet met wijze woorden uit de weg willen ruimen.

Thérèse is naakt en bloot de dood ingaan als geworpen in een slachterij. En toch - was ik niet altijd bij U?

19. Haar sterven

Een zware dood viel aan de kleine Thérèse van Lisieux (1873-1897) ten deel, de heilige die tot walgens toe de 'rozenheilige' werd genoemd. Volgens de schrijfster Ida Friederike Görres 'was haar horizon beperkt - zij was een uitgesproken verticaal mens, die "slechts in de hoogte en in de diepte kan groeien, niet in de breedte".

De waarheidsgetrouwe beschrijving van haar dood moet eens en voor al een eind maken aan haar zoetelijke verlieflijking. De foto van de kleine Thérèse toont eerder een gesloten gezicht met een onderzoekende blik en een kleine glimlach. Men spreekt veel over haar liefde, haar bereidheid om te lijden, over haar geestelijke weg om te zijn als een kind, maar in werkelijkheid vertoonde haar persoonlijkheid na haar sterven een wereldomvattende uitstraling. De Franse auteur George Bernanos schreef eens: "Misschien lag het in de bedoeling van dit geheimzinnige meisje de arme wereld een laatste adempauze toe te staan, haar even te laten uitblazen in de schaduw van haar vertrouwde middelmatigheid, want met haar kleine, onschuldige handjes, met deze verbazingwekkend kleine handjes, die zo geschikt waren voor het uitknippen van papieren bloemen, maar ook stuk gevreten door het chloorloog van de wasserij en de bittere koude, heeft zij een graankorrel gezaaid waarvan het kiemen en opgroeien door niets kan worden tegengehouden." Maar wij willen ons nu niet bezighouden met de geschiedenis van haar missie. Het door een soort familienarcisme verwende kind, later de in de Karmel van Lisieux aan tuberculose lijdende

zuster, had een bittere dood te ondergaan. Zij verzweeg haar eerste bloedspuwing, zag deze als een belsignaal dat haar spoedige dood aankondigde. De meeste mensen zouden er van zijn geschrokken en zouden angstig diezelfde nacht de dokter nog hebben laten komen. Thérèse echter niet. Zij hield haar bloederige zakdoek bij zich. Haar lichaam liet het steeds afweten. Zij lag in bed en beleefde zware uren. Een onuitsprekelijke angst maakte zich van haar ziel meester en zij smeekte haar medezusters voor haar te bidden. Terwijl haar koorts opliep, werd aan haar brandend hart de geloofszekerheid ontnomen. Vanaf haar vroegste jeugd was zij een geloofsblij mens geweest. alle scepsis was haar vreemd en nu zakte zij in het laatste stadium van haar ziekte weg in het niets.

“Maar als de liefde tot de naaste in de ziel diep wortel heeft geschoten, is dat ook uiterlijk te zien.”

20. Rozenregen

Vanwege de grote verering die Thérèse al snel na haar dood te beurt viel, heeft de Kerk haar reeds in 1923 zalig en in 1925 heilig verklaard. In 1997 is Thérèse uitgeroepen tot kerklerares vanwege haar ontdekking van de 'kleine weg'. Zij deed die juist in een tijd waarin mensen vaak bang waren voor God en op alle mogelijke manieren Hem in Zijn rechtvaardigheid tevreden probeerden te stellen. Met haar ontdekking heeft Thérèse talloze doodgewone mensen zoals zijzelf een begaanbare weg naar God gewezen.

Thérèse heeft beloofd het na haar dood rozen te laten regenen. Dat zijn de liefde die zij vanuit de hemel wil geven om ons geloof te sterken. Dat er nog steeds mensen zo diep door haar geraakt worden, laat zien dat de rozenregen nog niet voorbij is.

Zegenbede van St. Thérèse van Lisieux

Mag er vandaag vrede in je zijn.

Mag je op God vertrouwen dat je precies bent waar je zou moeten zijn.

Mag je nooit de oneindige kracht vergeten die uit vertrouwen is geboren.

Mag je de gaven gebruiken die je hebt ontvangen en de liefde doorgeven die je hebt gekregen.

Mag je tevreden zijn met het feit dat je een kind van God bent. Laat deze aanwezigheid zich tot in je botten verankeren

*En je ziel de vrijheid gunnen om te zingen, te dansen, te danken
en lief te hebben.*